

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

Barne-, likestillings- og
inkluderingsdepartementet

Postboks 8036 Dep.
0030 OSLO

Postadresse:
Postboks 8059
Dep
0031 Oslo

Besøksadresse:
Tollbugata 20

Internett:
www.imdi.no

E-post:
post@imdi.no

Sentralbord:
24 16 88 00

Telefaks:
24 16 88 01

Org.nr:
987 879 696

DERES REF
201200324/KHTA

VÅR REF
12-00411/MAKR

DATO
7.5.2012

Bankkonto:
7694.05.12693

IMDis Høringssvar - NOU 2011:20 - Ungdom, makt og medvirkning

Vi viser til brev fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet av 3.2.2012 der departementet sender NOU 2011:20 *Ungdom, makt og medvirkning* på høring. Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) avgir her høringssvar.

Overordnede kommentarer

IMDi stiller seg bak utvalgets hovedperspektiver og -konklusjoner.

IMDi er imidlertid kritisk til at utvalgets forslag til tiltak ikke gjenspeiler NOU'ens kunnskapsgrunnlag om sosial skjev rekruttering til og deltakelse i organisasjoner og utvalg. Utvalget gjør for eksempel oppmerksom på at etnisk minoritetsungdom er underrepresentert, men følger ikke opp med en systematisk innretning på tiltakene for å øke representasjonen blant denne gruppen. Det er lite hensiktsmessig når makt og medvirkning følger sosiale og etniske skillelinjer.

Vi foreslår derfor at departementet i sitt videre arbeid vurderer hvordan hele ungdomsbefolkningen får like muligheter og eventuelt resultater når det gjelder makt og medvirkning.

Kommentarer til utvalgets avgrensning

IMDi støtter at temaer som er utelatt utredes nærmere. Utvalget nevner betydningen av tyngre samfunnsstrukturer som økonomi, utdanningssystem, arbeidsliv og boligmarked samt familie og jevnaldersfellesskap. For eventuelle nærmere utredninger av samfunnsstrukturer anbefaler IMDi et fokus på offentlige tjenester tilpasset mangfoldet i befolkningen. Tilgang til og tilrettelegging av offentlige tjenester og tilbud er svært viktig for mulighet til resultatlikhet uavhengig av alder,

sosial eller etnisk bakgrunn. IMDi viser også til vårt hørings svar av 25.10.2011 til 2011 NOU:14 *Bedre integrering* hvor vi stiller oss positive til inkluderingsutvalgets forslag om 1) økt forskning om sammenheng mellom innvandrerbakgrunn, fattigdom og sosial eksklusjon med tilhørende indikatoroppfølging, og 2) at forekomst og effekt av opplevd diskriminering blant barn og unge kartlegges.

Vurdering av utvalgets forslag til tiltak

IMDi vurdering av de foreslåtte tiltak følger kapittelinnstillingen i NOU'en. Vi gir tilbakemeldinger på de fleste forslagene, men har utelatt noen tiltak som vi vurderer ikke har særskilte konsekvenser for norskfødte med innvandrerbakgrunn og innvandrere.

Der hvor IMDi har kommentar til utvalgets anslag av de økonomiske konsekvensene, er dette skrevet inn ifb. temakapittelet og tiltakene.

Kapittel 3 Skolens demokratiopdrag

IMDi støtter forslaget om mer demokratiopplæring i skolen. IMDi er imidlertid usikker på om det er behov for et eget demokratifag i skolen, og ber departementet i det videre arbeidet vurdere om demokratiopplæringen kan styrkes i eksisterende fag som samfunnskunnskap, norsk mv. gjennom revidering av undervisning og/eller læreplaner.

Vår vurdering har sin bakgrunn i at IMDi har minoritetsrådgivere ved en rekke skoler i grunnopplæringen. I samarbeid med skolen setter minoritetsrådgiverne fokus på og forebygger tvangsekteskap, ekstrem kontroll og kjønnslemlestelse. De aktuelle skolene har i den forbindelse tatt inn tema som menneskerettigheter, rett til bestemmelse over eget liv mv. i eksisterende fag med hell. Erfaringene fra arbeidet er dokumentert¹. Vi mener at IMDi og de aktuelle skolenes erfaringer har overføringsverdi ved en eventuell styrking av demokratiopplæringen i skolen. Se også vår kommentar til kapittel 6 Valgkanalen.

IMDi støtter forslaget om følgende utredning: om elevgrupperåd bør lovfestes, om rett til elevrådsmidler bør forskriftsfestes og om lærere med ansvar for elevråd trenger mer kompetanse om elevmedvirkning. IMDi vil understreke at en mangfoldig elevmasse og etterhvert lærerstab er og vil være hverdagen ved stadig flere skoler. IMDi anbefaler derfor at den foreslåtte utredningen får et mangfoldsperspektiv, hvor representasjon av elever med innvandrerbakgrunn får fokus.

IMDi støtter forslaget om at det etableres et forsøksprosjekt med regionale læringeråd. I lys av at mange unge ønsker lærlingeplass, men ikke oppnår plass, foreslår IMDi at også elever som søker lærlingeplass vurderes representert i de

¹ IMDi (2012). *Ikke bare tvangsekteskap. En artikkelsamling.*

regionale rådene. Vi viser her til at søkere med innvandrerbakgrunn er overrepresentert blant de som ønsker, men ikke får lærlingeplass.

Kapittel 4 Organisasjonskanalen

IMDi støtter forslaget om å etablere et statlig tilskudd som sikrer nødvendige ressurser til lederkapasitet og oppfølging for å styrke inkluderingen av ungdomsgrupper med lav deltakelse i frivillige organisasjoner. Vi stiller imidlertid spørsmål ved om den foreslåtte bevilgningen er tilstrekkelig til å oppnå målsettingen.

IMDi har de senere år samarbeidet med de tradisjonelle organisasjonene Norges Fotballforbund, Norges Røde Kors, Redd Barna, Norske Kvinners Sanitetsforbund, Norsk Folkehjelp og Frivillighet Norge for å øke fokuset på inkludering, samt øke antallet ansatte, frivillige og tillitsvalgte med innvandrerbakgrunn. Samarbeidet er evaluert² og kan vise til gode resultater. I tillegg har IMDi ulike tilskuddsordninger med det formål å styrke inkludering og integrering. Erfaringene fra samarbeidet med de tradisjonelle organisasjonene og tilskuddsordningene bør inngå i departementets arbeid med å etablere et statlig tilskudd som foreslått. Våre erfaringer tilsier at bevilgningen på 1 million kroner i tilskudd til dette arbeidet vil kunne være lite tilstrekkelig for å oppnå målsettingen med forslaget.

IMDi støtter forslaget om at barne- og ungdomsorganisasjonene gis tilgang til skolens lokaler utenom undervisningstid. Vi stiller imidlertid spørsmål ved utvalgets kostnadsvurdering som legger opp til fri bruk.

I Oslo har erfaringer fra Groruddalssatsingens tiltak *Skolen som kunnskapscenter og inkluderende møteplass* vist at organisasjoners tilgang til skoler utenom åpningstid ikke er uproblematisk ved alle skoler. Utfordringene har i hovedsak bunnet i ulike tolkninger hos henholdsvis skoleeier og bydeler av resultatmål for tiltaket, dvs. bedre skolerresultater vs. skolen som lokal møteplass, vurderinger av behov for bemanning ved slik bruk, samt bygningsmessige forutsetninger som åpne romløsninger ved enkelte skoler. Tiltaket ble prosessevaluert i 2011³. På bakgrunn av erfaringene fra Oslo stiller vi spørsmål ved om utvalgets kostnadsberegning stemmer overens med lokale forutsetninger, og anbefaler at løsninger for tilgang til skolen utenom undervisningstid utredes i den enkelte kommune.

IMDi støtter forslaget om at kommunene bør tilrettelegge for at det etableres lokale samarbeidsråd for barne- og ungdomsorganisasjonene, som velger representanter til ungdomsråd og andre medvirkningsorgan og -prosesser i kommunen. Forholdet til de frivillige barne- og ungdomsorganisasjonene bør også innarbeides i relevante veiledere om medvirkning etter plan- og bygningsloven.

² Ideas2evidence (2011). *Frivillig sektor som integreringsarena*.

³ Asplan Viak/Agenda Kaupang (2010). *Følgeevaluering av Groruddalssatsingen. Evaluering av skolen som kunnskapscenter og inkluderende møteplass, arbeidsrapport 10.02.2010*

Kapittel 5 Myndighetsinitierte ordninger for medvirkning

IMDi støtter forslaget om å utarbeide lovfastsatte nasjonale retningslinjer for lokale ungdomsråd. I lys av at utvalget i gjennom kunnskapsgrunnlaget i utredningen påpeker at rekrutteringen til organisasjonene er sosialt skjev og at etnisk minoritetsungdom er underrepresentert, foreslår vi at de nasjonale retningslinjene legger til rette for representasjon som speiler ungdomsbefolkningen, herunder minoritetsungdom. IMDi støtter også forslaget om et statlig tilskudd for kommuner som følger retningslinjene.

Når det gjelder øvrige to foreslåtte tiltak om supplerende ordninger og tilrettelagt informasjon mener IMDi at myndighetenes krav til opplysningsplikt, tilrettelagt informasjon og tjenester tilpasset brukeres behov mv er tilstrekkelig. Dette ansvaret følger sektoransvarsprinsippet. IMDi har samarbeid med kommuner og fylker hvor tilrettelagt informasjon tilpasset mangfoldet i befolkningen er i fokus. Våre erfaringer tilsier at utvalgets foreslåtte tiltak er gode i seg selv, men ønsker et større fokus på de generelle kravene og oppfølgingen av disse.

Vi anbefaler departementet i det videre arbeid om å se nærmere på myndighetenes kompetanse og praktisering av de generelle kravene. IMDi påpeker at arbeidet krever økt bevissthet i forvaltningen, økt kunnskap og økte ressurser. Vi mener imidlertid at bedre tilrettelagt informasjon og gode brukertilpassede tjenester på sikt vil gi både bedre kvalitet i forvaltningen, men også samfunnsøkonomiske gevinster.

Kapittel 6 Valgkanalen

Når det gjelder utrednings kunnskapsgrunnlag omkring kumulativ deltagelse, vil vi vise til erfaringer fra Groruddalssatsingen i Oslo. Alnaskolen er ett eksempel på hvordan lederskole for ungdom er en arena for teoretisk og praktisk demokrati- og organisasjonsopplæring. Ungdommer fra Alnaskolen er aktive i råd og utvalg, og administrerer lokale aktiviteter. Erfaringer fra Alnaskolen og andre lederskoler i Groruddalssatsingen har antagelig stor overføringsverdi til andre kommuner, også ved ev innføring av et demokratifag i skolen. Alnaskolen har vært tilført statlige administrative ressurser og prosjektstøtte over flere år, noe som har vært en forutsetning for suksessen.

Kapittel 7 Digitalt medborgerskap

IMDi mener at fokus på digitalt medborgerskap er viktig. IMDi mener generelt at undervisningen i skolen bør gjenspeile samfunnsutviklingen og ivareta nye behov, og tema bør vurderes dersom skolen skal styrke demokratiopplæringen som foreslått i utredningens kapittel 3.

IMDI støtter forslaget om støtte til forskning om hvordan sosiale medier påvirker unges samfunnsengasjement og deltakelse mv. Vi ber imidlertid om at departementet i det videre arbeidet vurdere hvordan slik forskning kan innrettes for å

gi mer kunnskap om bruken av sosiale mediers påvirkning langs sosiale og etniske skillelinjer.

Kapittel 9 Unge under offentlig omsorg

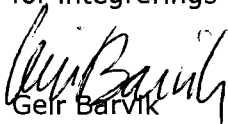
IMDi støtter forslagene om at unge asylsøkeres mulighet til å medvirke i asylsaken forbedres. Vi er enig i at det er behov for mer kunnskap om denne gruppen og hvordan deres rettigheter blir ivaretatt.

Når det gjelder forslaget om at alle enslige mindreårige asylsøkere plasseres i omsorgsinstitusjon, med de rettigheter dette innebærer viser vi til vårt høringsvar av 20.12.2011 til 2011 NOU:10 I Velferdsstatens venterom, om mottakstilbudet for asylsøkere, kapittel 27 om Bo- og omsorgstilbudet for enslige mindreårige over 15 år.

I vårt høringsvar stiller IMDi seg bak Bergeutvalgets oppfatning av at enslige mindreåriges bo- og omsorgstilbud bør styrkes. IMDi påpeker at selv om enslige mindreårige over 15 år ikke har samme behov for tett oppfølging som det er lagt til rette for i omsorgssenter, tilhører gruppen likevel en svært sårbar gruppe med stort behov for voksne omsorgspersoner. I høringsvaret fra 2011 støtter IMDi Bergeutvalgets anbefalinger om økt bemanningstetthet i mottak, minstekrav til leder eller stedfortreders utdanningsnivå, og at fylkesmannen gis ansvar for tilsyn.

IMDi viser for øvrig til direktebosettingsprosjektet for enslige mindreårige asylsøkere, og vil fremheve betydningen av kortest mulig opphold i asylmottak eller omsorgssenter og rask bosetting i kommune som det viktigste tiltak for å bedre situasjonen for enslige mindreårige.

Med hilsen
for Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

Geir Barvik
direktør

Randi Kleven
regiondirektør